

Stichting Het Kronendak Jaarverslag 2007

1. Bestuur en adviseurs

De bestuurssamenstelling in 2007 was als volgt (tussen haakjes het jaar van aftreden):

Voorzitter:	Prof.Dr.Ir. R.A.A. Oldeman, em. hoogleraar Wageningen Univ. (2008).
Vice-voorzitter:	Dr.Ir. P.C. Romeijn, directeur Treemail te Heesum (2010).
Vice-voorzitter:	Prof.Dr.Ir. A.F. van der Wal, oud hoogleraar Wageningen Univ. (2011)
Penningmeester:	Ir. P. Hulsebosch, directeur Trexco te Rhenen (2008).
Secretaris:	Ir. Ing. R.B. Buiting, directeur Buiting Bosontwikkeling (2011).
Bestuurslid:	Dr. Ir. H. Vester (inkomend voorzitter, sinds 4 september 2007)

2. Adviseurs

Algemeen Adviseur:	Prof.Dr. C.W.P.M. Blom, oud- Rector Magnificus Radboud Universiteit.
Algemeen Adviseur:	Ir. E. Kuiler-IJzerman, mededirecteur 'De Ommuurde Tuin' te Renkum
Algemeen Adviseur:	Mr. R.G. Fierst van Wijnandsbergen, oud-notaris te Wageningen.
Wetenschapsadviseur:	Mevr.Ir. A. Visscher, NASA-onderzoeker, Gainesville University
Juridisch Adviseur ad hoc:	Mr. P.J. Verschoof, oud-kantonrechter te Wageningen

3. Bestuursvergaderingen en wijzigingen

In 2007 werden vijf bestuursvergaderingen belegd (146 t/m 150), één extra vergadering over de ontwikkelingen in Amazonat (147a) en één jaarvergadering die bijgewoond werd door alle bestuursleden, twee adviseurs, de Ruinen-hoogleraar Prof. Wolf en de gastspreker Karlene Janmaat, die door de stichting gesteund was bij haar promotieonderzoek aan apen.

Op de 148ste Bestuursvergadering (dinsdag 4 september 2007) kondigt Oldeman aan medio 2008 tijdens de Jaarvergadering, het voorzitterschap neer te zullen leggen. Hans Vester, tijdens de bestuursvergadering aanwezig, is door Romeijn gepolst het voorzitterschap van Oldeman over te nemen. Vester heeft daar in toegestemd en wordt tijdens de vergadering unaniem tot bestuurslid benoemd als inkomend voorzitter.

4. Beleid en strategie

4.1 Steun in 2007

De stichting ontving in 2007 wederom onmisbare en gewaardeerde steun van derden aan haar projecten. Helaas zijn deze bijdragen opnieuw gekrompen, hetgeen fondsenwerving naar een nog hogere trap van prioriteit heeft geschoven.

4.2 Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel

De bijzondere Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel ging in 2007 met de in 2006 gekozen opzet verder: Dr. Romeijn en Dr. Vester ondersteunden hoogleraar Prof. Wolf. De lijst van 4 wetenschappelijke publicaties, waarvan er een bestond uit een hoofdstuk in een boek, afkomstig van de leerstoel, toont de voortgaande positieve resultaten uit dit project. Voor de volledige lijst met publicaties wordt verwezen naar bijlage 1.

4.3 Jungle Lodge Amazonat

In de loop van 2007 kreeg de Stichting Het Kronendak uit Brazilië een uitnodiging zich aan te sluiten bij een consortium dat sociaal, ecologisch en toegepast onderzoek op Amazonat zou gaan coördineren en financieren. Deelnemers zouden zijn de stichting PIATAM, gesponsord door de Braziliaanse olie- en gasindustrie in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen, Amazonische universiteiten en zo mogelijk Nederlandse universiteiten. Mede-financiering door het Nederlandse DGIS werd gezocht. Na ampel overleg en raadpleging van juridische en andere adviseurs bleek, dat Stichting Het Kronendak niet in staat was de wettelijke aansprakelijkheid van een dergelijk contract te overzien, laat staan daarin verantwoordelijkheden te nemen. Het bestuur besloot daarom

- enerzijds, af te zien van contractuele deelname in genoemd consortium, maar
- anderzijds met kracht Amazonat te blijven ondersteunen, de huidige relaties te continueren en te blijven meedenken.

Studenten van Martijn Weterings (Van Hall Instituut Groningen) profiteerden al van de overeenkomst tussen Piatam en Amazonat. Zij kregen een officiële onderwijsaantekening van de Universiteit van Manaus voor hun stage op Amazonat.

4.4 Eden

Dr. Romeijn en Prof. Jan Wolf hebben ook in 2007 de contacten met het Eden Project (Cornwall, UK) warm gehouden. Na verscheidene reizen lijken de mogelijkheden voor een gezamenlijk project voor een epifytenplantage in "het tropische bosgebied" van de grote koepels steeds harder te worden. Een student heeft zich in 2007 beziggehouden met het uitplanten van Bromeliaceae (uit Costa Rica) in de hoofdkas. Deze 2de trip is geheel door Eden betaald. Naar het zich laat aanzien komt er in 2008 nog een derde trip. Er is ook nog een vraag uit Eden: ze willen graag samen met de UvA een project (gaan) doen.

4.5 Acquisitie nieuwe projecten

Prof. Wolf stak opnieuw veel energie in de acquisitie van nieuwe projecten. Er werd helaas alweer geen succes geboekt. Internationale subsidie (GEF) van projecten van het Global Canopy Programme (GCP) bleef in 2007 wederom uit.

4.6 Internet

De door onze vice-voorzitter Dr. Romeijn op internet geplaatste teksten bleven ook in 2007 veel bezoekers trekken. Er werd wederom teksten "gedownload". De website wordt goed bijgehouden met recente informatie en publicaties: www.treemail.nl/kronendak.

4.7 Marc van Roosmalen

Ook de zaak rond Marc van Roosmalen werd verscheidene keren binnen het bestuur besproken. Besloten werd dat de stichting haar morele steun aan van Roosmalen zal overbrengen. De stichting gaat niet in op het verzoek van van Roosmalen om middelen ter beschikking te stellen om hem juridisch te ondersteunen.

5. Overige projecten

5.1 Mexico

De eerdere plannen vanuit de UvA om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn een gecombineerde opleiding te ontwikkelen samen met Ecosur (Mexico), hebben geleid tot het ontwikkelen van een gezamenlijke excursie door Nederlandse en Mexicaanse

studenten naar Mexico. De excursie kwam in voorbereiding na goedkeuring door de UvA en toekenning door de universiteit van een budget voor studenten!

5.2 Kleine Beer

De Stichting kreeg een verzoek ter ondersteuning van Kleine Beer Films. De Stichting zeide Kleine Beer inhoudelijke input toe, maar maakte geen middelen vrij om projecten van De Kleine Beer te ondersteunen. Tot nu toe bleef het bij een enkel contact.

5.3 Goed TV

De Stichting onderzocht in 2007, op uitnodiging van de Heer L. Van der Kant (Sprekersbureau, Maastricht) de kansen om meer bekendheid te krijgen door gebruik te maken van de faciliteiten van Goed TV. Bijkomend belangrijk doel moest zijn het genereren van extra inkomsten via dit kanaal. De Stichting plande gesprekken om te bekijken of iemand van de filmacademie zijn/haar eindexamenfilm aan dit thema zou willen wijden. In 2008 moet dit tot een afronding komen

6. Publicaties

In 2006 zijn de volgende publicaties door (mede) ondersteuning van de Stichting tot stand gekomen:

Hoofstuk boek:

a. Wolf, Jan H.D. (in press). Embracing epiphytes in sustainable forest management: a pilot study from the Highlands of Chiapas, Mexico. In: Tropical montane cloud forests (Scatena et al., eds.). Hawaii: University of Hawaii.

Artikelen in wetenschappelijke tijdschriften:

b. Toledo-Aceves, T., and J.H.D. Wolf (in press). Germination and establishment of the epiphyte *Tillandsia eizii* L.B. Smith in the canopy of a pine-oak forest in the Highlands of Chiapas, Mexico. *Biotropica*.

c. Cascante Marín, A., Jan H. D. Wolf, J. Gerard B. Oostermeijer & Joannes C. M. den Nijs (in press). Establishment of Epiphytic Bromeliads in Successional Tropical Premontane Forests in Costa Rica. *Biotropica*.

d. Wolf, J.H.D., S.R. Gradstein, N.M. Nadkarni (re-submitted) A Protocol for Sampling of Vascular Epiphyte Richness and Abundance. *Biotropica*

Zie www.treemail.nl/kronendak voor een complete lijst van ondersteunde publicaties vanaf 1989.

7. Samenwerking

De samenwerking met de Universiteit van Amsterdam droeg, via de bijzondere Mej. Dr. Jakoba Ruinen-leerstoel in de Fylosfeerwetenschappen, nog steeds significant bij aan de ontwikkeling van de potentiële intensivering van onderzoek naar het kronendak en universitair onderwijs op dit gebied.

De samenwerking met de Amazonat lodge is hierboven reeds behandeld.

Zonder deze bij name te noemen wordt hier dankbaar de vruchtbare samenwerking met en concrete steun van een aantal particulieren en organisaties gememoreerd, die bijdroegen

aan uitvoering en voorbereiding van projecten en aan de financiering van de bijzondere leerstoel.

8. Mej. Dr. Jakoba Ruinenleerstoel

Een overzicht van de activiteiten van Prof. Wolf, bijzonder hoogleraar van onze stichting op de Mej. dr. Jakoba Ruinenleerstoel in de Fylosfeerwetenschappen (Universiteit van Amsterdam, IBED) in 2007 is als bijlage 1 bijgevoegd.

Gedaan te Dieren, 18 maart 2008, Ir. Ing. R.B. Buiting, secretaris

Bijlage 1:
JAARVERSLAG 2007 MEJ. DR. JAKOBA RUINEN-LEERSTOEL
GRENSVLAKECOLOGIE

Prof. Dr. Jan H.D. Wolf

ANALYSE

In 2007 is de productie van wetenschappelijke artikelen doorgegaan. Momenteel zijn er drie artikelen 'in press', waarvan twee bij Biotropica. Een vierde, methodologisch, artikel is 're-submitted' eveneens aan Biotropica.

Echter, het jaar 2007 heeft vooral in het teken gestaan van het opvoeren van de onderwijsbijdrage binnen IBED door de leerstoel:

(i) De promotieonderzoeken van Mej. Rebecca Hsu MSc. (Taiwan) en Mej. Ana Maria Benavides MSc. (Colombia) in gang gezet.

Mej. Hsu heeft reeds een eerste versie van een manuscript over de fyto geografie van epifyten op Taiwan overlegd. In 2008 begint zij met experimenteel onderzoek (transplantatie-experimenten). Mej. Benavides heeft een Alban beurs gekregen voor drie jaar.

(ii) In 2007/2008 hebben Wolf, Romeijn en Vester hun bijdragen aan het bacheloronderwijs aan de UvA vergroot. De grootste deel van het aantal uren college binnen de cursus Tropische Ecologie wordt nu door de leerstoel verzorgd. De bijbehorende syllabus is uitgebreid tot 48 pagina's. Daarnaast heeft Wolf een bijdrage van enkele uren geleverd aan de cursus Natuurbeheer en Biodiversiteit met een lezing over 'Kunnen sierplanten uit de boomtoppen het tropisch woud redden?'

(iii) Wat betreft het Master's onderwijs, is de leerstoel sterk betrokken bij een nieuw op te zetten "advanced course" Tropical Ecology. Deze cursus omvat twee weken veldwerk in de Yucatan, in samenwerking met Ecosur. Ecosur is de huidige werkgever van Vester en voormalige werkgever van Wolf. In 2007 is veel vooruitgang geboekt met de inhoudelijke invulling van de veldexcursie. Het onderwijsinstituut en IBED steunen dit initiatief. In 2008 is een bezoek van Duivenvoorden en Wolf aan Ecosur in de begroting opgenomen.

Daarnaast heeft de leerstoel twee MSc studenten uitgezonden naar India voor onderzoek aan het ongecontroleerd oogsten van korstmossen uit de natuur. Dit onderzoek is in samenwerking met ATREE en dient als voorbereiding op het WFO-project (zie beneden). Beide studenten hebben een klimcursus van enkele dagen gevolgd (Wolf) en een cursus lichenen systematiek, -ecologie en -classificatie (Sipman, Botanisches Museum, Berlijn).

(iv) Een HBO student van Van Hall Larenstein, Martijn Peters, heeft in de IBED kas een succesvolle methode ontwikkeld voor de kweek van bromelia's uit zaad.

(v) Wolf heeft zitting genomen in drie promotiecommissies aan de Universiteit van Amsterdam.

Wat betreft het binnenhalen van fondsen heeft, zoals in 2006 aangekondigd, de 'grote klap' strategie plaats gemaakt voor de 'kruimel strategie'. Canopy farming projecten zijn ingediend bij (1) Fondation Ensemble, (2) National Geographic Society, (3) de Ford Foundation, en (4) de Rolex Foundation over "Cultivating sacred dream plants to preserve Maya cultural traditions and the environment". De Fondation Ensemble en de National Geographic Society

hebben het voorstel afgewezen om politiek/strategische redenen. Overleg met de Ford Foundation en Rolex is nog gaande.

Daarnaast blijft de hoop gevestigd op het "Whole Forest Observatories" project, vanuit het Global Canopy Programme. Vanwege een reorganisatie bij de Global Environmental Facility (GEF) staat dit project nog steeds in de ijskast. Toekomst is onzeker. Het GCP heeft in 2007 haar aandachtsveld verschoven naar bossen en internationale conferenties (Bali).

In 2007 zijn banden met het Expertisecentrum Duurzame Ontwikkeling (ECDO) en Corn. Bak B.V. onderhouden en die met het Eden Project verder aangehaald. Begin 2007 hebben Peters, HBO-student, en Wolf het Eden project bezocht. In augustus heeft Peters, op uitnodiging van Eden, de kweek van duizenden bromelias ingezet. De door ons eerder uitgezette planten in het Rainforest Biome, groeien prima. Een artikeltje over 'Hanging gardens and sacred bromeliads' is aangeboden aan Friends, het tijdschrift van Eden.

DE ACTIVITEITEN VAN DE LEERSTOELGROEP OP EEN RIJ

Het doel van voornoemde subsidie Gensvlakeecologie is om wetenschappelijke kennis te vergaren (1), te onderwijzen (2), te verspreiden (3) en toe te passen (4) op tropische ecosystemen, vooral van die in het kronendak. Om dit doel te bereiken zijn de volgende acties ondernomen, gerangschikt per onderdeel.

1. Vergaren van wetenschappelijke kennis

In 2006 is er voortgang geboekt aan vier onderzoeksprojecten (A1-A4):

A1 De Europese Commissie heeft Ana Maria Benavides een Aban beurs toegekend voor drie jaar t.b.v. haar promotieonderzoek aan "Succession in epiphyte communities in upper Amazonia".

Promotor: Jan Wolf (IBED-UvA). Co-promotor: Joost Duivenvoorden (IBED-UvA)

Aanvullende financiering is toegekend door enkele kleine fondsen (AUV-fonds vanuit het Wilhelm Brand fonds: 675.00 Euro; Schure-Beijerinck Popping fonds: 1500.00 Euro; Alberta Mennega Stichting: 800.00 Euro), dan wel aangevraagd (Bottelier fonds, Treub Maatschappij).

A2 Het promotieonderzoek van Rebecca Hsu over "The impact of global climate change on epiphyte communities in Taiwan" is in volle gang.

Promotores: Jan Wolf (IBED-UvA) en Geert de Snoo (CML-UL)

Co-promotores: Gerard Oostermeijer (IBED-UvA) en Wil Tamis (CML-UL)

A3 Het onderzoek van Mr. Juan Lobo aan "Conservation status, life history, and restoration potential of the rare and endangered *Magnolia wolfii* (Lozano-C) Govaerts" wordt mogelijk voortgezet door de Universidad Tecnologica de Pereira, Colombia.

A4 Diego Helguera en Eliana Martínez P. zijn begonnen met hun inventarisatie van epifytische gemeenschappen in de eikenbossen van het Bosque Macanal reservaat, Colombia. Daartoe hebben zij een subsidie van 1500.00 Euro ontvangen van de Stichting Het Kronendak.

2. Onderwijs (exclusief begeleiding promotieonderzoek)

BSc	Contacturen	Vorbereiding (uren)	Totaal (uren)
Cursus tropische ecologie			
College Wolf	9	27	36
College Vester/Romeijn	6	18	24
Natuurbeheer en Biodiversiteit (B03K)			
College Wolf	4	12	16
Begeleiding scriptie Wolf	4	2	6
MSc			
Stagebegeleiding Luc Molleman en Sil Boeve aan "duurzaam gebruik lichenen, India".	10	15 (regelen plaatselijke opvang/vergunningen, lichenen cursus Berlijn; fondsen werving)	25
klimcursus	10	2	12
Vorbereiding Advanced field course Tropical Ecology (Mexico)		20	20
		TOTAAL	139 uur

3. Verspreiding van wetenschappelijke kennis

In 2007 zijn de volgende wetenschappelijke publicaties afgerond:

Hoofstuk boek:

a. Wolf, Jan H.D. (in press). Embracing epiphytes in sustainable forest management: a pilot study from the Highlands of Chiapas, Mexico. In: Tropical montane cloud forests (Scatena et al., eds.). Hawaii: University of Hawaii.

Artikelen in wetenschappelijke tijdschriften:

b. Toledo-Aceves, T., and J.H.D. Wolf (in press). Germination and establishment of the epiphyte *Tillandsia eizii* L.B. Smith in the canopy of a pine-oak forest in the Highlands of Chiapas, Mexico. *Biotropica*.

c. Cascante Marín, A., Jan H. D. Wolf, J. Gerard B. Oostermeijer & Joannes C. M. den Nijs (in press). Establishment of Epiphytic Bromeliads in Successional Tropical Premontane Forests in Costa Rica. *Biotropica*.

d. Wolf, J.H.D., S.R. Gradstein, N.M. Nadkarni (re-submitted) A Protocol for Sampling of Vascular Epiphyte Richness and Abundance. *Biotropica*

Een boek over "Canopy Dynamics" (Vester), maakt goede voortgang.

In 2007 heeft Wolf manuscripten geëvalueerd voor Agriculture, Ecosystems and Environment;

Basic and Applied Ecology; Journal of Tropical Ecology; Tropical montane cloud forests (Scatena et al., eds.); Biotropica (2); Ecography; Caldasia en Folia Geobotanica.

Daarnaast heeft Wolf zitting genomen in drie promotiecommissies:

- 1 Marc Stift: Polyploidy and hybridization in the *Rorippa x anceps* hybrid complex
- 2 Jao A.M. Ferreira: Plant-predator mutualism through leaf domatia: benefits to both partners?
- 3 Martjan Lammertink: Community ecology and logging responses of Southeast Asian woodpeckers (Picidae, Aves).

4. Toepassing van wetenschappelijke kennis

Er zijn goede kontakten met het Eden-project in Cornwall onderhouden. De kweek van bromelia's in de kassen bij Eden uit "Amsterdamse" zaden was weinig succesvol. Een HBO student (Van Hall Larenstein) bleek echter wel in staat om in Eden een succesvol kweekprogramma op te zetten. De gekweekte bromelias zullen in een later stadium in de tropische kas van Eden worden uitgeplant.

Het "Whole Forest Observatories" project, waarvan de coördinatie ligt bij het Global Canopy Programme, heeft geheel 2007 in de ijskast gestaan vanwege een reorganisatie bij de Global Environmental Facility (GEF). De toekomst van dit ambitieuze project waarbij de leerstoel nauw betrokken is, is onzeker.

Wolf/mei/'07